Vliv pandemie koronaviru na existující smluvní vztahy (část II.) – prodlení, odstoupení od smlouvy (27. 11. 2020)

Vliv pandemie koronaviru na existující smluvní vztahy (část II.) - prodlení, odstoupení od smlouvy

V tomto příspěvku se zaměříme na problematiku prodlení a právní následky s prodlením spojené.

2. Vliv na povinnost plnit – odpovědnost za prodlení

Smluvní strana, která řádně a včas neplní svou povinnost ze smlouvy, je v prodlení (§ 1968 OZ). Odpovědnost za prodlení je objektivní, nezáleží na tom, zda dlužník prodlení zavinil či nikoli. Dlužník není za prodlení odpovědný, nemůže-li plnit v důsledku prodlení věřitele.

Uvedené znamená, že ani případná pandemie Covid-19 **ani přijatá opatření vlády, ministerstev či jiných správních orgánů nemají samy o sobě dle zákona vliv na prodlení smluvní strany.** Dostane-li se smluvní strana do prodlení s plněním své smluvní povinnosti, nese tak právní následky s tím spojené.

V případě prodlení s plněním peněžitého závazku, může věřitel požadovat po dlužníkovi úroky z prodlení.

V řadě případů bývá pro případ prodlení sjednána povinnost dlužníka zaplatit smluvní pokutu (§2048 a násl. OZ). Rovněž v případě smluvní pokuty nemá skutečnost, zda dlužník prodlení zavinil či nikoli, na jeho povinnost zaplatit smluvní pokutu bez dalšího vliv.

Po dlužníkovi, který je v prodlení, může věřitel vymáhat splnění dluhu, anebo může od smlouvy odstoupit za podmínek ujednaných ve smlouvě nebo stanovených zákonem (viz dále).

Vždy však záleží na konkrétních smluvních ujednáních. V řadě smluv totiž bývá sjednáno, že prodlení vylučuje trvání překážky vyšší moci (viz dále). V takovém případě je smluvní strana alespoň dočasně (po dobu trvání překážky) zbavena odpovědnosti za prodlení.

3. Vliv na zánik závazku – právo odstoupit od smlouvy či jinak ukončit smlouvu

V případě prodlení smluvní strany s plněním povinnosti umožňuje občanský zákoník druhé straně odstoupit od smlouvy (§ 1969, § 1977 a násl. občanského zákoníku). Dále se rozlišuje, zda porušení smlouvy představuje porušení podstatným či nepodstatným způsobem. V závislosti na tom, může smluvní strana (věřitel) odstoupit od smlouvy bez zbytečného odkladu poté, co druhá strana (dlužník) poruší smlouvu nebo co z chování strany nepochybně vyplyne, že se tak stane (v případě podstatného porušení), nebo po poskytnutí dodatečné přiměřené lhůty ke splnění povinnosti (v případě nepodstatného porušení).

Lze předpokládat, že odstoupení od smlouvy bude jedním z nejčastějších způsobů řešení ukončení závazků ovlivněných

opatřeními v souvislosti s Covid-19. Pochopitelně lze doporučit vyřešit situaci náročnou pro obě strany především vzájemnou dohodou.

Opět jsou podstatná **konkrétní smluvní ujednání**, zejména co do sjednaných důvodů odstoupení či postupu. Pokud je smluvně vyloučeno prodlení v případě překážky vyšší moci (viz dále), nedostává se povinná strana (dlužník) do prodlení a druhá strana není oprávněna z důvodu prodlení od smlouvy odstoupit.

U některých smluvních typů stanoví speciální právní úprava další možnosti, např. právo nájemce vypovědět smlouvu v případě nájmu bytu na dobu určitou (§ 2287 občanského zákoníku).

V souvislosti s pandemií Covid-19 bylo přijato několik **právních předpisů, které mají za cíl zmírnit dopady pandemie na ohrožené skupiny obyvatel a podnikatelů a zasahují do existujících smluvních vztahů**. Týká se to zejména **úvěrů a speciálně spotřebitelských úvěrů, nájmů bytů i prostor sloužících k podnikání, smluv o zájezdu.**

Potřebujete konkrétní právní radu? Neváhejte se na nás obrátit.

Mgr. Martina Staňková, advokátka

Muzikář & Partners, advokátní kancelář Brno